

В. В. Кузик

Донець Михайло Іванович

ДОНЕЦЬ Михайло Іванович (псевд.: Донцов, Донської, Салтанов, Чернов; 11(23). 01. 1883, Київ - 10. 07. 1941, там само) - співак (бас), музично-громадський діяч, педагог. Чоловік [М. Донець-Тессейр](#). Нар. арт. УСРР (1931). До 1903 навч. у приват. муз. школі М. Тутковського у Києві (кл. О. Сантагано-Горчакової, [М. Бочарова](#)) та на драм. курсах М. Соловцова. 1903 дебютував у драм. трупі [М. Бородая](#) роллю Гусляра у виставі «Снігуронька» О. Островського. 1907-13 - в опер. трупі С. Зиміна в Москві. Водночас 1909-12 - співорганізатор та кер. укр. муз.-драм. гуртка «Кобзар», який пропагував укр. мистецтво у Москві. Брав участь у концерті, присвяч. 50-річчю від дня смерті Т. Шевченка. 1913-23 та 1927-41 - соліст Київ., 1924-26 - Свердлов. (нині Єкатеринбург, РФ), 1923-24 та 1926-27 - Харків. опер. Д. - один з ініціаторів запровадження української мови на опер. сцені, популяризатор укр. опер. репертуару. Виконав партії Голови та Чуба в постановці «Черевичків» П. Чайковського українською мовою, доклав зусиль до втілення на сцені опери «Тарас Бульба» М. Лисенка. Під час Визв. змагань 1917-21 на мітингах виконував пісні «Ой Дніпре мій, Дніпре», «Молітесь, братія» М. Лисенка, патріот. пісні. Симпатизував і захоплено писав про М. Грушевського, співпрацював з ним; вітав на Софій. майдані С. Петлюру. Мав прихильників серед рад. кер-ва, зокрема його підтримував М. Хрущов. Був майстром сценіч. перетворення з сильним голосом широкого діапазону, за що його називали укр. Шаляпіним. Виконавець різнопланових ролей - від ге-роїч. до епізод. характерних. Як камер. співак брав участь у концертах Гуртка любителів рос. музики. Популяризував твори М. Лисенка, К. Стеценка та ін. Виконував нар. пісні укр., рос. та італ.

мовами. Від 1919 виступав разом з дружиною. 1933 з групою укр. арт. гастролював на Далекому Сх. Від 1918 - викладач співу Київ. муз.-драм. інституту, згодом - сольного співу та актор. майстерності Київ. консерваторії. Серед учнів [М. Єгоричева](#) Автор статей з питань вокал. мистецтва, історії опер. театру. Хоч Д. намагався бути лояльним до органів рад. влади, його відверті вияви нац. гідності, любов до укр. муз. культури, крит. погляди на рішення, постанови уряду, прямі виступи на захист репрес. співаків зумовили заведення на нього 1936 справи. У липні 1941 за неправдивими звинуваченнями у зв'язках з петлюрівцями, антирад. контррев. діяльності, шпигунстві на користь німців заарешт. і розстріляний. Ім'ям Д. названо вулицю в Києві.

Основні партії

Тарас Бульба, Виборний, Голова («Тарас Бульба», «Наталка Полтавка», «Різдвяна ніч» М. Лисенка), Карась («Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського), Захар Беркут («Золотий обруч» Б. Лятошинського), Борис Годунов, Пімен, Варлаам, Досифей, Іван Хованський, Черевик («Борис Годунов», «Хованщина», «Сорочинський ярмарок» М. Мусоргського), Салтан, Додон, Чуб («Казка про царя Салтана», «Золотий півник», «Ніч перед Різдвом» М. Римського-Корсакова), Мельник («Русалка» О. Даргомижського), Кочубей, Грьомін, Тібо, Рене («Мазепа», «Євгеній Онєгін», «Орлеанська діва», «Іоланта» П. Чайковського), Сусанін, Руслан, Фарлаф («Життя за царя», «Руслан і Людмила» М. Глінки), Галицький, Кончак («Князь Ігор» О. Бородіна), Сен-Брі, Марсель («Гугеноти» Дж. Мейєрбера), чотириликий герой - Міраклъ, Ліндорф, Коппеліус, Дапертутто («Казки Гоффманна» Ж. Оффенбаха), Цуніга («Кармен» Ж. Бізе), Дон Базиліо («Севільський цирульник» Дж. Россіні), Мефістофель («Фауст» Ш. Гуно), Гаспер («Корневільські дзвони» Р. Планкетта), Сатана («Яблуневий полон» О. Чишка).

Державний архів

ЦДАМЛМ. Ф. 123.

Рекомендована література

1. Заслужений артист республіки Михайло Іванович Донець: 3 нагоди 25-річчя артист. діяльності. К., 1928;
2. До 25-ліття артистичної діяльності М. І. Донця: Зб. ст. К., 1933;
3. Рильський М. Михайло Донець // Веч. Київ. 1961, 18 січ.;
4. Стефанович М. Михайло Іванович Донець. К., 1965;
5. Михайло Донець. Спогади. Листи. Матеріали. К., 1983;

6. Колодуб О. Ювілей видатного співака: До 100-річчя з дня народж. // НТЕ. 1983. № 6;
7. Кагарлицький М. То за що ж був закатований Донець-бас? // ЛУ. 1997, 11 верес.

Бібліографічний опис:

Донець Михайло Іванович / В. В. Кузик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. - Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-20796>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України

([докладніше](#)).